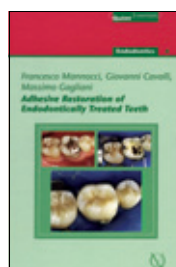

*F. Mannocci, G. Cavalli og
M. Gagliani:*

**Adhesive restoration of
endodontically treated teeth**

Dette er en bok i serien Quintessentials of Dental Practice, den fjerde av disse som har et endodontisk tema. Redaktøren for endodontibøkene er John Whitworth, som er viden kjent for sin gode evne til å formidle faget. Dette reflekteres i denne boken, som er forbilledlig

klar, oversiktlig, og svært pedagogisk lagt opp.

I åtte kapitler gjennomgås prinsipper for rotbehandling og kasusseleksjon, grunnleggende aspekter ved adhesjon av resiner til dentin, resinbaserte stiftsystemer, kliniske problemstillinger knyttet til adhesive stifter og restaureringer, samt problemer ved revisjon av rotfyllinger med adhesive fyllinger/kroner.

Kapitlene er strukturert med en innledende målbeskrivelse for delemnet, som gjør det klart hva som omhandles og hva man bør sitte igjen med etter at kapitlet er lest/studert. Det er et rikholdig utvalg av illustrasjoner; alle er av høy kvalitet og gir i de fleste tilfeller god støtte til teksten. I noen kapitler anvendes tekstbokser med kontrastfarge for spesielt viktige elementer; dette øker også læringsutbyttet.

Det vises til prinsipper og praksis for bruk av adhesive restaureringer som sammenfaller med hva vi er vant til. Som endodontist er man spesielt fornøyd med at det legges vekt på at den koronale restaureringen må baseres på tenner med rotfyllinger av høy kvalitet, og at kofferdam fremheves som rutine for alle prosedyrer med adhesive teknikker. Boken gjør også tydelig rede for forskjellene i dentinets struktur i rotkanalen sammenlignet med koronalt dentin under fyllinger, og det forklares hvordan geometrien i en rotkanal gjør det vanskelig å oppnå adhesjon i hele periferien av fyllingen/stiften.

Ulike adhesjonsteknikker gjennomgås kortfattet, men presist, og det gis steg-for-steg anvisninger for koronale, adhesive fyllinger med og uten stift.

Ett kapittel tar for seg kronefremstilling på rotfylte tenner. Her er en nyttig diskusjon om kravene til gjenværende tannsubstans/konus for de ulike kronetyper. De ulike stifttypene er viet ett kapittel; her er det også kortfattet tekst og illustrasjoner som klart illustrerer både prinsipper og praktisk gjennomføring. Det første er viktigst; utbudet av stifttyper er stort og økende, så det kan være av begrenset verdi å fokusere på noen spesielle produkter. En særlig omtale av årsaker til mislykkede adhesive restaureringer er nyttig, og underbygger betydningen av kasusseleksjon og av at man følger de tekniske prosedyrene under fremstilling av restaureringene.

Hvert kapittel har referanser, om enn få og av noe varierende relevans og kvalitet.

Det er som nevnt en liten bok med allmennpraktikeren som målgruppe. For den avanserte kliniker eller spesialist er det nok andre kilder som er langt mer omfattende og detaljerte, men boken skal gjerne anbefales til dem som med begrenset erfaring ønsker å orientere seg i feltet.

Dag Ørstavik

*London: Quintessence Publishing Co. Ltd;
2008. 130 sider. ISBN: 978-1-85097-135-1.*

**Dag Ørstavik and Thomas Pitt Ford:
Essential endodontology
Prevention and treatment of apical
periodontitis (second edition)**

Det er to veletablerte odontologer med solid bakgrunn i forskning og klinikk som er redaktører/medforfattere av denne andreutgaven. De har samlet en rekke velrenomerte forfattere i 14 kapitler, der de selv bidrar i fire av kapitlene.

Dette er en bok som vektlegger biologiske aspekter ved apikale periodontitt og hvilke konsekvenser dette har for den kliniske delen, heller enn endodontiske teknikker og endodontiske materialer.

Målgruppen for boken er både spesialister i endodonti, spesialistkandidater i endodonti og den interesserte allmennpraktiker.

I endodontien står kunnskap om apikale periodontitt sentralt. I vital-kasus handler det om å forebygge en kontaminering av rotkanalsystemet og derved utviklingen av en apikal periodontitt, i nekrosekasus handler det i de aller fleste tilfeller om å bekjempe en allerede eksisterende infeksjon. Med dette som utgangspunkt har redaktørene på en glimrende måte disponert boken. Bidragsyterne belyser fra ulike innfallsvinkler det forskningen entydig har vist, nemlig mikrobenes avgjørende betydning for utviklingen av apikale periodontitt. Referanselistene etter hvert kapittel er uttømmende, men er noen referanser vel gamle?

Boken egner seg godt som lærebok, som oppslagsverk og som fordypningslitteratur til annen basiskunnskap, da kapitlene hver for seg står på «egne ben». Allikevel henger de logisk sammen. Det er helt tydelig lagt ned mye arbeid i innholdsfortegnelsen og kapitelsekvens, og bare ved å studere denne får leseren en god oversikt over emnet.

Alle kapitlene har en introduksjon, og de fleste avslutter med en konklusjon. Dette er en oppbygging som gjør det enkelt å orientere seg raskt, særlig de konkluderende bemerkningene er gjennomgående kortfattet og velformulerte.

Noen kapitler kan være vanskelig tilgjengelige, eksempelvis kapittel 3 som omhandler immunopatologiske aspekter ved pulpale og periapikale inflammasjoner. Der går forfatterne i detalj inn på kjemiske mediatorer så som cytokiner, chemokiner, neuropeptider osv. Selv om dette nok er et kapittel for spesielt interesserte, hører det absolutt med i et slikt helhetlig bokverk om emnet.

Boken er godt illustrert både med skjematiske illustrasjoner, kliniske bilder, røntgenbilder og ikke minst gode mikroskopiske/histologiske gjengivelser, eksempelvis i kapittel 4. Noen av illustrasjonene i kapittel 7 kunne med fordel vært bedre.

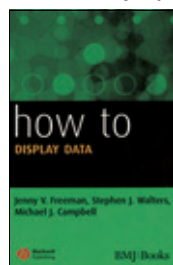
Alt i alt er dette en særdeles godt gjennomarbeidet bok om emnet apikale periodontitter, og boken anbefales på det varmeste. Det som er å vite om apikale periodontitter finnes mellom disse permene.

Atle Brynjulfson

Oxford: Blackwell Munksgaard Ltd; 2008. 478 sider. ISBN 978-14051-4976-1.

Jenny V. Freeman, Stephen J. Walters, Michael J. Campbell

How to display data

Det forekommer titt og ofte at presentasjoner av data fra undersøkelser er ufullstendige eller misvisende. Tilsvarende forekommer dessverre også i fagtidsskrifter. Boken «How to display data» har til hensikt å gjøre sine lesere i stand til å formidle mest mulig informasjon på en enkel, korrekt og oversiktlig måte. Den beskrives som en håndbok i fremstilling av tabeller og grafer for forskningsformål, og er den siste i BMJ Books «how to» serie. Den skal hjelpe forskere når de skal publisere sine resultater i fagtidsskrifter, eller presentere dem på kongresser. «How to display data» kan også være nyttig i forbindelse med kritisk evaluering av faglitteratur. Ved å vise hvordan figurer og tabeller bør være, og helst hvordan de ikke skal være, ønsker forfatterne å høyne kvaliteten på presentasjonen av forskningsresultater.

Etter et kort innledende kapittel om presentasjon av data, følger ett med eksempler på hvordan det ikke skal gjøres. Presentasjon av kategoriske og kvantitative data beskrives i egne kapitler. Deretter vises fremstilling av relasjoner mellom to kontinuerlige variabler (korrelasjon og regresjon) for så å gjennomgå fremstilling av tabeller og rapportering av funn. Videre tar boken for seg tidsserier og overlevelseskurver før man i Kapittel 9 gir råd om utforming av tabeller og figurer for bruk som lysbilder eller i postere.

Bokens overordnede filosofi for utformingen av grafer, tabeller og lysbilder er: «The amount of information

should be maximized for the minimum amount of ink», altså utfyllende, men enkelt mulig. Forfatterne understreker gjentatte ganger at enkelhet ikke er en akseptabel unnskyldning for å sløyfe antallet enheter som estimerer bygger på, eller unnlate å vise at aksene i en graf ikke tar utgangspunkt i origo. Av praktiske grunner frarådes utstrakt bruk av tredimensjonale grafer og mange farger. Boken krever lite eller ingen forkunnskaper i statistikk, og hvor det oppstår et slikt behov, gis en kortfattet, men adekvat forklaring. Stoffet er gitt en praktisk vinkling og retningslinjene for fremstilling av grafer og tabeller gjengis i faktaruter. Hvert kapittel innledes med en kort disposisjon og avsluttes med en punktvis oppsummering av anbefalingene, samt relevante referanser. Utstrakt bruk av samme datasett som illustrasjon i flere sammenhenger letter lesing og forståelse. Videre er det positivt at forfatterne oppgir navnene på aktuelle programpakker for fremstilling av diagrammer.

«How to display data» er skrevet på et lett forståelig engelsk. I tillegg til de ni kapitlene har boken en oversiktlig innholdsfortegnelse, detaljert stikkordregister, og et vedlegg som presenterer CONSORT («Revised recommendations for improving the quality of reports of parallel group randomised trials»). Trykk og innbinding er av jevnt god kvalitet, og det er få språklige feil. Verre er det at totalt antall barn, og dermed noen av prosentene i Tabell 4.1 er feil, og at skjæringspunktet (a) forveksles med helningskoeffisienten (b) i ligningen for regresjonslinjen i Figur 5.5. Imidlertid er omtalen av a og b korrekt i teksten. Når det i Kapittel 6 henvises til retningslinjene for fremstilling av tabeller, skal det være Box 1.2, ikke til den ikke-eksisterende Box 6.1.

«How to display data» oppfylder sin intensjon som håndbok både innholdsmessig og pedagogisk. Mens eksisterende lærebøker i statistikk for helsepersonell oftest gir en kort omtale av tabeller og et fåtall grafer, beskriver «How to display data» hele 19 forskjellige diagrammer og deres anvendelsesområde i detalj. I odontologisk sammenheng dekker boken de fleste behov for kandidater under spesialist-,

videre- og forskerutdanning. Den vil først og fremst kunne være til god hjelp under skriving av artikler og avhandlinger.

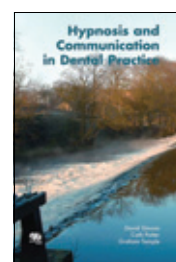
Selv om det forekommer enkelte feil i «How to display data» kan boken anbefales for spesialist-, videre- og forskerutdanningskandidater og den bør finnes i odontologiske fagbiblioteker.

Ola Haugejorden

Oxford: Blackwell Publishing, BMJ Books; 2008. 109 sider, 24 tabeller, 52 figurer. ISBN 978 1 4051 3974 8.

Davis Simons, Cath Potter, Graham Temple, editors:

Hypnosis and communication in dental practice

I følge redaktørene er boken «skrevet av tannleger for tannleger og hele tannhelseteamet.» Redaktørene er engelske tannleger som i mange år har brukt hypnose som en del av sitt repertoar i pasientbehandlingen. Som tittelen viser, handler boken om hypnose, men også mye om klinisk kommunikasjon, der hypnose er presentert som et naturlig supplement på linje med sedasjon.

Del 1 omhandler historikk, definisjoner og teorier, fra hypnose første gang ble beskrevet av en lege i Skottland i 1843, via et mangfold av mer eller mindre mystiske forklaringer og fram til i dag. Ifølge forfatterne er hypnose i dag blitt: «et redskap for medisinske og dentale intervensjoner for å bidra til avslapning og reduserte spenninger, som et tilskudd til anestesi og sedasjon».

Del 2 omhandler hypnose og pasientkommunikasjon. «One aim of the use of hypnosis in dental treatment is to increase the patient's own control over their thoughts, feelings and behaviour.» Forfatterne gir dette eksempelet som svar til pasienter som vil vite hva hypnose er: «Hypnose er en trygg, naturlig prosess, som kan minne om vanlig dagdrømming eller å bli «oppslukt» av en bok eller film». I hypnose er det vanlig å føle seg fysisk avslappet